

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра архітектури та містобудування

**Робоча програма навчальної дисципліни
АРХІТЕКТУРНЕ ПРОЕКТУВАННЯ
(Сакральна споруда)**

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти та освітньо-кваліфікаційні програми за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»

Розробник:

Трембач Л.В. викладач кафедри архітектури та містобудування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та містобудування факультету архітектури, будівництва та дизайну 30 серпня 2018 року (протокол №1)

Завідувач кафедри
Народний арх. України, доц.
Ходан М.М.
30 серпня 2018р.

ВСТУП

Мета: Ознайомити студентів з конфесійними та обрядовими основами християнства, типами сакральних комплексів та їх основними та допоміжними об'єктами. Вивчення містобудівних основ храмобудування та сакральної символіки храму, досвіду проектування сучасних сакральних споруд.

Завдання: підготувати студента до проектування сакральних споруд, виконання технологічних креслень та до розв'язання задач, що виникають при проектуванні об'єктів.

Предмет: Теоретичні основи проектування сакральних споруд, особливості храмобудування у православ'ї та католицизмі, методика поетапної розробки і виконання проекту храмової будівлі, розробка інтер'єру церкви

Зміст дисципліни: Виконання проекту богослужбних приміщень – сакральна споруда на 300-500 вірних та дзвіниця; недільні класи (катехизації), зал зборів, бібліотека з читальним залом, зал репетицій хору, виставковий зал, трапезна (кафе), адміністратор-приймальня, господарська комора, гаражі (на 1-3 машини), плебанія (буд. священника), друкарня, котельня. Склад проекту: ситуаційна схема; опорний план М 1:1000; натурні обстеження (фотофіксація); схема композиційної функціонально-просторової моделі території сакральної споруди; генеральний план М 1:500; фрагмент генплану з відкритим планом 1-го рівня сакральної споруди (відм. ± 0.00) М 1:200; плани М 1:200; характерні перетини по ділянці з храмом М 1:200; фасади М 1:200; аксонометрія (перспектива) сакральної споруди з прилягаючим довкіллям; перспективи з т. зору людини ($h=1,5\text{м}$) головного входу та інтер'єру сакральної споруди.

Результати вивчення дисципліни:

1. Володіння культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;
2. Базові знання в галузі архітектури і містобудування, необхідні для освоєння професійно-орієнтованих дисциплін;
3. Компетентно виконувати архітектурно-містобудівельну документацію об'єктів архітектури та містобудування;
4. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, що впливають на формування поточних та перспективних рішень при виконанні архітектурно-містобудівних проектів;
5. Знання санітарно-гігієнічних норм, пожежної безпеки, основ формування безпечного та доступного для неповносправних середовища життєдіяльності

Компетентності соціально-особистісні:

- вміння формувати власний підхід до проектування;
- формування естетичного смаку;
- вміння поєднати історичний досвід з потребами сучасності;

Загальнонаукові компетенції:

- базові знання в сфері проектування сакральних споруд;
- розуміння основних напрямків і методів проєтування в архітектурі;

Інструментальні компетенції:

- володіння навиками формування архітектурно привабливих форм;
- здатність до використання сучасних тенденцій архітектури та дизайну;
- дослідницькі і творчі навички.

Професійні компетенції.

- вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних з проектуванням сакральних споруд ;
- розуміння практичних архітектурно-планувальних, містобудівних, конструктивних схем та основ проектування.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 8,3	Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»	Нормативна	
	Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»		
Модулів 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		IV	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання :		Семестр	
Загальна кількість годин 250		VII	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 Аудиторних 78 самостійної роботи студента 172		Лекції	
		20 год.	-
		Практичні, семінарські	
		58	-
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
172год.	-		
Індивідуальні завдання:		Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 1/0,4
 для заочної форми навчання –

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» - незадовільно, «3» - задовільно, «4» - добре, «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала оцінювання

<i>100-бальна шкала</i>	Оцінка за національною шкалою	Визначення
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок
83 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
76 – 82		Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок
68 – 75	задовільно	Задовільно – непогано, але з великою кількістю недоліків
60 – 67		Достатньо – відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії
1 – 59	незадовільно	Незадовільно - відповідь, робота не задовольняє мінімальні критерії

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програма складена з метою надання навчальному проектуванню характеру єдиного творчого процесу, який відповідає специфіці діяльності архітектора, враховує знання і вміння, яких студент набув в попередніх семестрах, і спрямована на формування творчої індивідуальності архітектора, набуття вміння проектувати об'єкт в різних умовах навколишнього середовища.

Навчальний процес у вищих навчальних закладах здійснюється у таких формах: лекційні заняття, практичні і семінарські заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Суть архітектурного проектування - це моделювання – створення проектної моделі об'єкту. Тут виділяються три етапи:

- підготовчий, передпроектний етап;
- етап творчого пошуку;
- етап творчого розроблення.

Підготовчий етап містить дві ланки: збір інформації і її методологічне опрацювання. Інформацію, або теоретичні знання для проектування, студент отримує на лекціях і шляхом самостійного опрацювання рекомендованої літератури і нормативних документів.

На першому практичному занятті студент отримує завдання на проектування, над яким працює до кінця семестру.

Видача завдання. При видачі завдання студент знайомиться з вихідними даними - запропонованою для проектування ситуацією, специфікою процесів, які повинні відбуватися в будинку чи комплексі, вимогами до окремих елементів та груп приміщень.

Екскурсія. Відвідування аналогічного об'єкту допомагає студенту увійти в роботу над темою. Екскурсія проводиться після видачі завдання, коли студенти зіткнулися з першими труднощами його виконання. Призначення екскурсії – накопичити зорові враження від об'єкту в цілому, планувальної структури, розмірів приміщень, технологічного процесу.

Вивчення методичних матеріалів кафедри. Робота студента з методичним матеріалом допомагає увійти в тему, критично оцінити попередній досвід і отримати стимул до початку творчості.

Вивчення спеціальної літератури. Додаткову інформацію по темі студент отримує із спеціальної літератури, спеціалізованих періодичних видань, інтернету. При перегляді літератури студент-архітектор виконує зарисовки з посиланнями на першоджерела. Досвід сучасників і попередників стає частиною його освіти. Відбір об'єктів свідчить про перевагу одного рішення над іншим, а відбір – це вже творчість. Студент освоює творчість провідних майстрів.

Етап творчого пошуку містить фази виконання клаузури та розроблення ескізу-ідеї.

Клаузура – висловлення графічно протягом кількох годин первісної гіпотези про композицію об'єкту. Клаузура має творчу і пізнавальну цінність як суб'єктивне образне охоплення теми в цілому. Виконання клаузури відбувається на аудиторному занятті протягом кількох годин, після чого робота здається. На наступному після виконання клаузури занятті відбувається її захист і аналіз. Метод клаузур сприяє набуттю студентом навиків самостійної творчої роботи.

Розроблення ескізу-ідеї проекту відбувається по недостатньо вирішених елементах проекту. Тут має місце метод «проб і помилок» - метод випадкового перебору варіантів. Завдання виконується на практичних заняттях і самостійно, з поетапними переглядами. Фаза завершується переглядом і затвердженням остаточного варіанту.

Етап творчого розроблення – стадія власне проектування. Ціль етапу – досягти внутрішнього узгодження взаємозв'язаних частин проекту. Завдання виконується самостійно, з поетапним переглядом виконаної роботи.

Контроль успішності студента - це перевірка вироблених навичок проведення індивідуальної та самостійної роботи згідно робочої навчальної програми, вміння технічною мовою креслень, засобами ескізування, виконання макетів висловлювати архітектурні задуми, комплексно вирішувати в проектах містобудівні, конструктивні, архітектурно-художні завдання. Контроль успішності студента здійснюється з використанням методів, обраних університетом.

Контроль якості знань протягом семестру проводиться у формі оцінювання поточних практичних робіт, виставлення підсумкової оцінки за змістові модулі. В кінці семестру проводиться захист курсового проекту, в кінці VIII семестру - підсумковий контроль у формі тестування по матеріалу VII і VIII семестрів

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1. Вступна лекція. Основні поняття.

Поняття сакральної архітектури. Основні культові будинки і споруди різних конфесій. Вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду проектування храмів. Передпроектний фотоаналіз.

Тема 2. Сакральна архітектура України.

Особливості сакральної архітектури України. Вивчення історичного досвіду проектування храмів різних регіонів України.

Тема 3. Вирішення генплану.

Загальні вимоги до розміщення об'єктів та забудова земельних ділянок. Типи сакральних будинків та споруд.

Тема 4. Об'ємно-планувальні рішення.

Визначення основних елементів планувальної структури православних храмів. Схеми взаємозв'язку приміщень та елементів православного храму.

Тема 5. Конструктивні рішення.

Завершення мурованих церков.

Тема 6. Символіка в архітектурі православних храмів.

Елементи та форма хреста. Кількість глав храму.

Тема 7. Інтер'єр православного храму.

Оздоблення стін. Поняття про іконостас та його елементи.

Тема 8. Особливості проектування католицьких храмів, синагог та мусульманських мечетей.

Планувальна структура, схема функціонального взаємозв'язку приміщень.

Тема 9. Природне та штучне освітлення. Інженерне забезпечення сакральних будівель та споруд.

Тема 10. Клаузура.

Видача завдання. Аналіз ділянки забудови: параметри, орієнтація, середовище. Ідея планувального рішення:

- функціональне зонування ділянки, організація під'їздів і входів до храму;
- композиція забудови та її прив'язка до сторін світу.

Ідея архітектурного образу. Техніка подачі - довільна.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Тема 11. Розробка ідеї сакральної споруди.

Ознайомлення з особливостями формування архітектурного образу храмів. Робота над архітектонікою об'єкту, його структурною організацією. Розроблення ескізу-ідеї генплану з благоустроєм. Розроблення ескізу-ідеї планів поверхів, плану покриття та її погодження. Розроблення ескізу-ідеї фасадів, архітектурних розрізів, конструктивного вирішення та її погодження.

Затвердження ескізу подачі проекту: композиційне розміщення складових проекту на планшетах, компонування всіх проєкцій та написів. Викреслювання генплану, планів поверхів, фасадів, розрізів та аксонометричного зображення в олівці. Викреслювання окремих архітектурно-конструктивних вузлів. Затвердження роботи, виконаної в олівці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма			заочна форма		
	усього	у тому числі		усього	у тому числі	
		л	п.р		пр.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I						
Тема 1. Вступна лекція. Основні поняття.	6	2	4			
Тема 2. Сакральна архітектура України.	2	2				
Тема 3. Вирішення генплану.	6	2	4			
Тема 4. Об'ємно-планувальні рішення.	8	2	6			
Тема 5. Конструктивні рішення.	2	2				
Тема 6. Символіка в архітектурі православних храмів.	2	2				
Тема 7. Інтер'єр православного храму	2	2				
Тема 8. Особливості проектування католицьких храмів, синагог та мусульманських мечетей.	2	2				
Тема 9. Природне та штучне освітлення. Інженерне забезпечення сакральних будівель та споруд.	2	2				
Тема 10. Клаузура.	8		8			
Разом за змістовим модулем	40	18	22			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II						
Тема 11. Розробка ідеї сакральної споруди.	38	2	36			
Разом за змістовим модулем	38	2	36			
Всього за I семестр	78	20	58			

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. В. П. Король .Архітектурне проектування житла: Навч. посібник.- К.: «Фенікс»,2006р.
2. Л. Г.Бачинська. Архітектура житла: Проблеми теорії та практики структуроутворення. – К.: «Грамота», 2004р.
3. І. О. Данчак, С. М. Лінда. Пристосування житлового середовища для потреб людей з обмеженими фізичними можливостями: Навч. посібник. - Л.:«Львівська політехніка», 2002р.
4. ДБН В.2.2-9-2009 Громадські будинки та споруди. Основні положення.
5. ДБН В.1.1-7-2002. Пожежна безпека об'єктів будівництва.
6. ДБН 360-92**.Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.
7. ДБН В.2.2-17:2006. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення.
8. ДБН В.2.3-15:2007. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів.

Додаткова

9. Архітектура. Короткий словник-довідник./За ред. А.П.Мардера. – К.:« Будівельник», 1995р.
10. Архитектура гражданских и промышленных зданий. Том III. Жилые здания.- М.:«Стройиздат», 1983 г.
11. И.П. Савченко, А.Ф.Липявкин, П.П. Сербинович. Архитектура.-М.: «Высшая школа»,1982г.
12. Д.К.Чинь. Архитектура, форма, пространство, композиция. «Астрель», 2005г.

Інформаційні ресурси

1. Література і нормативні документи бібліотечного фонду.
2. Масиви документів архіву університету.
3. Спеціалізовані періодичні видання.
4. Інтернет.